

Hitta lagen lätt på nätet

Ylva Arvidsson är doktorand i miljö rätt vid Juridiska institutionen på Uppsala universitet. När hon undervisar brukar hon dela ut en stencil, som hon kallar den, med rubriken: En kortfattad vägledning - Att söka författningar och allmänna råd på Internet. Råden som studenterna får passar precis lika bra att ge till miljö- och hälsoskyddsinspektörer och alla andra som är i behov av att hitta relevanta lagtexter.

➤ Juristutbildningen vid Lunds universitet som Ylva Arvidsson har läst är en av få juristutbildningar som har en obligatorisk del som handlar om miljö rätt. I Uppsala där hon arbetar nu är det inte lika självklart att det ska vara obligatoriskt för studenterna på juristlinjen. – Själv läste jag en fördjupningskurs och jag skrev mitt examensarbete i miljö rätt, säger hon.

Staffan Westerlund, känd professor i miljö rätt vid Uppsala universitet som precis har gått i pension, har kämpat för att miljö rätten skulle komma in som ett obligatoriskt inslag i juristutbildningen. Han lyckades tyvärr inte med det. Men däremot har miljö rätt blivit obligatoriskt på två ingenjörsutbildningar, en med inriktning mot vatten och en med inriktning på energisystem.

Det är just studenter på de här två utbildningarna som fått ta del av Ylva Arvidssons vägledning i hur man söker författningar på nätet.

– Jag kan tycka att miljö rätten är ganska komplicerad även för en jurist. Har man i grunden en annan kompetens är det inte helt lätt att läsa och ta till sig lagar och förordningar och det rör sig om ganska mycket att läsa. Det handlar inte bara om svenska lagar och förordningar utan även om EG-rätt. Den lilla hjälp man kan ge både studenter och dem som arbetar med miljö rätt är bra. Jag brukar jämföra att man hittar en äldre lagtext och börjar leta i den med att man hittar en tidning från förra året och börjar leta efter kvällens tv-program. I grunden stämmer det säkert med barnprogram

och nyheter och så men innehållet är nog med största sannolikhet förändrat. Lagar och förordningar ändras så snabbt och kontinuerligt. Att det är så beror delvis

*- Lär man känna
www.lagrummet.se och
www.regeringen.se så
klarar man sig väldigt långt
och då blir det en mer
enhetlig och korrekt
myndighetsutövning*

på en ökad kunskap och insikt i miljöproblemen men det är också politiska prioriteringar som gör sitt.

Ett exempel på lagstiftning som förändrats nyligen är strandskyddet. Men det rör på sig på många andra områden också. För den som arbetar med myndighetsutövning är det väldigt viktigt att man verkligen använder sig av gällande lagstiftning.

– När jag undervisar tycker jag att det är viktigt att förmedla att juridik är politik. När politiska beslut fattas på nationell nivå och i EU så får det följderna för juridiken hela tiden. Därför är det viktigt att förstå att man inte kan använda gamla lagtexter eftersom de troligen har ändrats sedan de kom på pränt. Då är det viktigt att ha en bra metod för att hitta senaste förändringarna och den absolut enklaste vägen är att använda Internet. Så fort ett beslut ska tas går man in på Internet och

kollar den författning man ska använda i sitt beslut för att se om något har ändrats, eller inte.

Ylva Arvidssons studenter går på ingenjörsutbildningarna men även på Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU och de läser delkurser i juridik men ska inte bli jurister.

– Som pedagog har man en viss startsträcka. Det gäller dels att få studenterna att förstå det juridiska systemet. Vad är lagar och förordningar och var hittar man dem. Mitt mål är att studenterna ska lägga så lite kraft som möjligt på att hitta lagtexter. Det måste man kunna göra snabbt och enkelt i sitt arbete sedan.

För att ge sina studenter vägledning i hur de snabbt och enkelt ska hitta lagtexter på Internet skapade Ylva Arvidsson sin "stencil" som hon kallar den. Den delar hon ut till sina studenter. Nu har den fått spridning även utanför universitetet och det tycker hon är bara bra.

– När jag pratade med Liisa Bjällås som är webbansvarig på Tillsyns och föreskriftsrådet nämnde jag min vägledning och då blev hon intresserad. Nu ligger stencilen ute på deras hemsida som är mycket bra. Där kan man hålla sig uppdaterad om vad som händer i Miljö Sverige. Det är flera centrala myndigheter som samarbetar om informationen där. I rådet sitter representanter från statliga verk, länsstyrelser och Sveriges Kommuner och Landsting. Det finns ett veckoutskick som man kan få via mail om man kontaktar Liisa Bjällås.

Universitetet har egentligen tre huvudsakliga uppgifter, de ska bedriva forskning, undervisa och även samverka med det omgivande samhället. Att Ylva Arvidssons stencil spridits via till exempel Tillsyns- och föreskriftsrådet tycker hon är en del i den tredje uppgiften.

– När författningstexter, lagar från riksdagen, förordningar från regeringen och föreskrifter från myndigheterna finns på Internet så har man ingen ursäkt längre att på myndighetsnivå använda gamla lagböcker som har blivit stående. Med några snabba klick kan man gå in på rätt hemsida och kolla och det bör man göra.

För några år sedan kunde man hitta många gamla lagböcker på hyllorna ute i kommunerna men nu har allt förändrats. Nu kan man hitta nästan allt man behöver i juridiskt material på Internet.

– Jag skulle vilja påstå att i princip allt juridiskt material finns. Det finns hemsidor där man kan hitta domar och det finns hemsidor där man kan hitta förarbeten till lagtexter och propositioner. På regeringens hemsida finns till exempel statliga offentliga utredningar, så kallade SOU och även Ds, departementsserien.

I Ds man kan hitta utredningar från till exempel Miljödepartementet. Det är material som formellt sett inte är bindande men det kan användas som tolkningshjälp. När man ska förstå sig på vad som står i ett visst kapitel i miljöbalken så behöver man rätt ofta gå och läsa i förarbetena. Alla de här arbetena ligger ute på Internet i pdf-format och det går bra att skriva ut valda sidor om man vill det.

Det digitala material som finns på regeringens hemsida är daterat från 1994 och framåt. Ännu äldre SOU och Ds finns inte i digitalt format men det kan man ta del av på biblioteket eller om man kontaktar Regeringskansliet.

– Lär man känna www.lagrummet.se och www.regeringen.se så klarar man sig väldigt långt och då blir det en mer enhetlig och korrekt myndighetsutövning och det ska det ju vara. Även om det ingår juridik i till exempel miljö- och hälsoskyddsutbildningen i Umeå så kan det ju ha varit ett tag sedan man läste. Det kanske till och med var före Internets tid. Det finns jurister på till exempel Naturvårdsverket dit man kan ringa och få hjälp med tolkningsfrågor. Men det är alltid bättre att redan vara insatt i ett fall och be att få det förklarat i stället för att börja med att fråga hur jag hittar lagen. Det blir ofta ett mer meningsfullt samtal om man är påläst innan man ringer.

Författningarna är bindande och tolkningshjälp kan man få av förarbeten och domar och allt finns på Internet. Den fjärde källan finns fortfarande i fysisk form och det är böcker skrivna om miljörett, så kallad doktrin.

– Men allt annat finns faktiskt att hitta på Internet. Får man in det här tänkesättet att ett: juridiken förändras, två: använd Internet. Då finns det alla förut-sättningar för en korrekt myndighetsutövning.

Cicci Wik

EN KORTFATTAD VÄGLEDNING I ATT SÖKA FÖRFATTNINGAR OCH ALLMÄNNA RÅD PÅ INTERNET

1. Författningar, allmänna råd och Internet

Det finns tre olika slags författningar i Sverige. De är lagar, förordningar och föreskrifter. Det är riksdagen som beslutar om lagar medan regeringen beslutar om förordningar. Olika myndigheter beslutar i sin tur om föreskrifter. Samtliga författningar är bindande, det vill säga att de ska följas.

Dessutom finns det allmänna råd som utfärdas av olika myndigheter. Allmänna råd är inte bindande, utan endast vägledande. Författningstext kan laddas ner gratis från Internet. Några tips på bra hemsidor är www.lagrummet.se och www.notisum.se.

2. Lagar och förordningar

Det är lätt att söka lagar och förordningar på Internet med hjälp av deras namn i obestämd form (skriv t.ex. miljöbalk och inte miljöbalken) eller SFS-nummer (t.ex. 1998:808 avseende miljöbalken).

SFS-numret fungerar som ett identifikationsnummer jämförbart med människors personnummer. SFS är en förkortning för Svensk författningssamling. SFS-numrets första del utgörs av det årtal då beslut fattades om författningen. Den andra delen av SFS-numret är ett slags löpnummer jämförbart med de fyra sista siffrorna i människors personnummer. Första delen av miljöbalkens SFS-nummer betyder således att den tillkom år 1998.

Lagrummet (www.lagrummet.se) är en officiell, gratis och tillförlitlig hemsida. Den är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation. Domstolsverket ansvarar för hemsidan. På lagrummet finns även länkar till t.ex. rättsfall (domar) och förarbeten (propositioner etc.).

Notisum (www.notisum.se) är en privat hemsida. Som besökare på Notisums Rättsnätet når du kostnadsfritt och utan att logga in Svensk Lagsamling, SLS (alla lagar och förordningar, SFS).

Det är en snyggare layout på lagtexten på Notisums hemsida (rubriker i fetstil). I övrigt anser jag att www.lagrummet.se är en väldigt bra hemsida.

Sökväg 1 för lagar och förordningar: www.lagrummet.se >> författningar >> Svensk författningssamling (SFS) i fulltext >> (ange lämpligen lagens eller förordningens SFS-nummer eller namn (rubrik)) (Skriv t.ex. 1998:808 i rutan för SFS-nummer om du söker miljöbalken)

Sökväg 2 för lagar och förordningar: www.notisum.se >> genvägar: lagboken >> t.ex. lagförkortningar (M för miljöbalken) >> (t.ex. MB (1998:808))

3. Föreskrifter och allmänna råd

Utöver lagar och förordningar finns det även föreskrifter (myndighetsföreskrifter) och allmänna råd.

Riksdagen och regeringen har gett (bemyndigat) vissa statliga myndigheter rätt att besluta om föreskrifter inom sitt verksamhetsområde. Myndighetsföreskrifterna och de tillhörande allmänna råden publiceras i den författningssamling som hör till myndigheten.

På www.lagrummet.se finns det länkar till olika myndigheters författningssamlingar. Sökväg: www.lagrummet.se >> författningar (där finns det en lista med länkar till olika myndigheters föreskrifter längst ned på sidan)

Det går också att söka föreskrifter på respektive myndighets egen hemsida. Föreskrifterna finns där tillgängliga gratis och i fulltext.

Till exempel nås Naturvårdsverkets föreskriftssamling (NFS) via följande sökväg: www.naturvardsverket.se >> lagar och andra styrmedel (till vänster) >> lag och rätt >> föreskrifter och allmänna råd >> föreskrifter eller allmänna råd

Lycka till med din informationssökning!

Mer länktips:

Tillsyns- och föreskriftsrådet
www.tofr.info

Ylva Arvidsson
Doktorand i miljörett
Juridiska institutionen
Uppsala universitet
Ylva.Arvidsson@jur.uu.se
www.jur.uu.se